

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Vukovar

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI

SPRJEČAVANJE I OTKRIVANJE PRIJEVARA KOD TRGOVAČKIH DRUŠTAVA U
VLASNIŠTVU JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE NA
PODRUČJU VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE

Vinkovci, travanj 2015.

SADRŽAJ

stranica

I.	PREDMET REVIZIJE	2
II.	CILJEVI I PODRUČJA REVIZIJE	4
III.	METODE I POSTUPCI REVIZIJE	4
IV.	SPRJEČAVANJE I OTKRIVANJE PRIJEVARA	5
V.	NALAZ	13
VI.	OCJENA UČINKOVITOSTI SPRJEČAVANJA I OTKRIVANJA PRIJEVARA	19

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Vukovar

KLASA: 041-01/14-10/50
URBROJ: 613-18-15-14

Vinkovci, 2. travnja 2015.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI
SPRJEČAVANJA I OTKRIVANJA PRIJEVARA KOD TRGOVAČKIH DRUŠTAVA U
VLASNIŠTVU JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE NA
PODRUČJU VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti sprječavanja i otkrivanja prijevара kod trgovačkih društava u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na području Vukovarsko-srijemske županije.

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 13. listopada 2014. do 2. travnja 2015.

I. PREDMET REVIZIJE

Prijevarena se obično karakterizira kao obmana, varanje, skrivanje, tajenje ili kršenje povjerenja, s ciljem pribavljanja koristi ili stjecanja neke neopravdane ili nepoštene prednosti. To je u većini slučajeva protupravna radnja, gdje jedna strana namjerno obmanjuje drugu pogrešnim predstavljanjem. Najčešći oblici prijave su: zlouporaba, odnosno otuđivanje imovine, prijevarena u financijskom izvještavanju, nezakonito stvaranje troškova i obveza za društvo te korupcija (osobito u postupcima nabave i prodaje).

Najbolja praksa, uz primjenu zakonske regulative, podrazumijeva sprječavanje, otkrivanje i odgovarajući odgovor na prijave. Postiže se uspostavljanjem standarda i omogućavanjem prepoznavanja i izvješćivanja o prijevarama, razvijanjem alata koji sprječavaju i otkrivaju prijave i odgovarajućim odgovorom na sumnje o prijevarama.

Sprječavanje prijave je troškovno najdjelotvorniji način njezine kontrole i smanjuje vjerojatnost njezina pojavljivanja. Podrazumijeva donošenje općih akata i uspostavu standarda kako bi se smanjila mogućnost prijave, povećanje svjesnosti rukovoditelja i drugih zaposlenika o mogućnosti pojave prijave kao i njihovu obvezu da izvijeste o sumnji na prijave, te prepoznavanje rizika i uspostavljanje prikladnih unutarnjih kontrola, kao odgovor rukovoditelja na rizike prijave. Sprječavanje treba biti podržano odgovarajućim mehanizmima otkrivanja, kako bi eventualne prijave bile otkrivene što je moguće ranije i kako bi bile poduzete odgovarajuće aktivnosti. Primjena sustava otkrivanja prijave ima učinak odvratanja i jamči da će pokušaji prijave biti brzo i pouzdano otkriveni. Ako mogući počinitelji prijave znaju da će biti otkriveni, manja je vjerojatnost da će pokušati prijaviti. Sustav otkrivanja podrazumijeva analitičke i druge postupke za razotkrivanje nepravilnosti, te izvješćivanje o sumnji na prijavu.

Prijave mogu imati za posljedicu financijske gubitke i uništavanje ugleda, mogu nepovoljno utjecati na moral zaposlenika i narušiti povjerenje javnosti u isporuku javnih usluga (kvaliteta, pravodobnost i slično). Zbog toga rukovoditelji moraju osigurati djelotvoran i učinkovit sustav upravljanja javnim sredstvima i spriječiti da se prijave pojave u njihovom području odgovornosti.

Prema odredbi članka 61. Zakona o proračunu (Narodne novine 57/08, 136/12 i 15/15), za izvršavanje javnih službi i djelatnosti u javnom interesu država, odnosno jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, može svojom imovinom osnovati ustanove, trgovačka društva i druge pravne osobe. Odredbom članka 35. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Narodne novine 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 25/12, 144/12 i 19/13) je propisano da predstavničko tijelo osniva javne ustanove i druge pravne osobe za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za jedinicu lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

Na području Vukovarsko-srijemske županije (dalje u tekstu: Županija) u vlasništvu jedinica lokalne samouprave su trgovačka društva koja obavljaju komunalne djelatnosti i trgovačka društva koja su osnovana za obavljanje drugih djelatnosti: poticanje regionalnog razvoja, izdavačka i radijska djelatnost, održavanje i upravljanje stanovima i stambenim zgradama, gospodarenje otpadom, upravljanje poslovnim zonama, proizvodnja energije iz obnovljivih izvora energije, sportsko rekreacijske djelatnosti, zračni prijevoz putnika i robe te druge djelatnosti.

Predmet revizije učinkovitosti su politike i postupci za sprječavanje i otkrivanje prijevare, te aktivnosti koje su trgovačka društva u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na području Županije poduzela kako bi spriječila i otkrila prijevare. Revizijom je obuhvaćeno pet trgovačkih društava: GTG Vinkovci d.o.o. za upravljanje grobljem, tržnicama na malo i proizvodnju, distribuciju i opskrbu toplinskom energijom, Vinkovci, Vranjevo d.o.o. za komunalne djelatnosti, Otok, Komunalac d.o.o. za komunalno gospodarstvo, Vukovar, Komunalac društvo s ograničenom odgovornošću, Županja i Komunalije d.o.o. za vodne djelatnosti, Ilok. Navedena trgovačka društva su izabrana zbog visine ostvarenih prihoda, velikog broja korisnika usluga, objava u medijima i interesa javnosti.

Društvo GTG Vinkovci d.o.o. za upravljanje grobljem, tržnicama na malo i proizvodnju, distribuciju i opskrbu toplinskom energijom, Vinkovci (dalje u tekstu: GTG Vinkovci) je osnovano u rujnu 2010. postupkom podjele, odnosno odvajanjem od trgovačkog društva Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o. Vinkovci, a na temelju Zakona o vodama (Narodne novine 153/09, 130/11, 56/13 i 14/14). U registar nadležnog trgovačkog suda je upisano u studenome 2010. Osnivači i vlasnici su 13 jedinica lokalne samouprave i Hrvatske vode pravna osoba za upravljanje vodama, Zagreb. Temeljni kapital iznosi 8.404.100,00 kn. Obavlja djelatnosti: održavanje i upravljanje grobljima i tržnicom te opskrba toplinskom energijom. Djelatnosti se obavljaju na području grada Vinkovaca. Tijela su Skupština, Uprava (direktor) i Nadzorni odbor. Ustrojene su poslovne jedinice računovodstvo i financije, toplinska energija, groblje i tržnica. U vrijeme obavljanja revizije društvo ima 45 zaposlenika.

Društvo Vranjevo d.o.o. za komunalne djelatnosti, Otok (dalje u tekstu: Vranjevo Otok) je osnovano 1996., a u registar nadležnog trgovačkog suda je upisano u siječnju 1997. Osnivač i 100,0 %-tni vlasnik je Grad Otok. Temeljni kapital iznosi 20.000,00 kn. Obavlja djelatnosti: skupljanje i odvoz komunalnog otpada, održavanje javnih površina i nerazvrstanih cesta te upravljanje i održavanje groblja. Djeluje na području grada Otoka i općine Nijemci (2014. – obavljanje ukopa). Tijela su Skupština (gradonačelnik), Uprava (direktor) i Nadzorni odbor. U vrijeme obavljanja revizije društvo ima 19 zaposlenika.

Društvo Komunalac d.o.o. za komunalno gospodarstvo, Vukovar (dalje u tekstu Komunalac Vukovar) je osnovano i u registar nadležnog trgovačkog suda upisano 1999. Osnivač i 100,0 %-tni vlasnik je Grad Vukovar. Temeljni kapital iznosi 6.976.000,00 kn. Obavlja djelatnosti: održavanje čistoće, odlaganje komunalnog otpada, održavanje javnih površina, nerazvrstanih cesta, groblja i prijevoz pokojnika, parkiralište, tržnice na malo i druge djelatnosti. Djeluje na području grada Vukovara. Radi obavljanja registriranih djelatnosti organizirane su uprava, zajedničke službe i poslovne jedinice: čistoća, zelenilo, tržnica, groblja, građevinska operativa, deponije te jedinica za eksploataciju i prodaju pijeska i šljunka. Tijela su Skupština (gradonačelnik) i Uprava (direktor). U vrijeme obavljanja revizije ima 210 zaposlenika.

Komunalac društvo s ograničenom odgovornošću, Županja (dalje u tekstu: Komunalac Županja) je osnovano i u registar nadležnog trgovačkog suda upisano 1996. Osnivači su bili Grad Županja i pet općina, koje su svoje udjele prenijele na Grad Županju. U prosincu 2013. je donesena odluka o usklađivanju djelatnosti sa Zakonom o vodama po modelu „odvajanje s osnivanjem“. Društvo obavlja djelatnosti vezane uz javnu vodoopskrbu i odvodnju, a obavljanje drugih komunalnih djelatnosti je preneseno na novoosnovano trgovačko društvo. Temeljni kapital iznosi 12.253.300,00 kn. Djelatnost obavlja na području grada Županje te općina Bošnjaci, Gradište i Štitar. Društvo ima Skupštinu, Upravu (direktor) i Nadzorni odbor.

Ustrojene su uprava te opća, financijsko-računovodstvena i tehnička služba. U vrijeme obavljanja revizije društvo ima 32 zaposlenika.

Društvo Komunalije d.o.o. za vodne djelatnosti, Ilok (dalje u tekstu: Komunalije Ilok) je osnovano u rujnu, a u registar nadležnog trgovačkog suda je upisano u listopadu 1997. Osnivač i 100,0 %-tni vlasnik je Grad Ilok. U prosincu 2013. je donesena odluka o usklađivanju djelatnosti sa Zakonom o vodama po modelu „odvajanje s osnivanjem“. Društvo obavlja djelatnosti vezane uz javnu vodoopskrbu i odvodnju, a obavljanje drugih komunalnih djelatnosti je preneseno na novoosnovano trgovačko društvo. Temeljni kapital iznosi 6.343.300,00 kn. Djelatnosti se obavljaju na području grada Iloka i općine Lovas. Tijela su Skupština (gradonačelnik) i Uprava (direktor). Direktor društva je istovremeno i direktor novoosnovanog društva. Ustrojene su dvije organizacijske jedinice: opći i ekonomski poslovi te vodoopskrba i odvodnja. Društvo, u vrijeme obavljanja revizije ima 22 zaposlenika.

II. CILJEVI I PODRUČJA REVIZIJE

Ciljevi revizije su bili:

- utvrditi jesu li trgovačka društva uspostavila prikladne politike, procedure i kontrole kako bi spriječila prijevare
- utvrditi poduzimaju li potrebne aktivnosti kako bi povećala svjesnost rukovoditelja i drugih zaposlenika o mogućnosti pojave prijevara
- ocijeniti djelotvornost sustava unutarnjih kontrola s obzirom na rizike prijevara
- utvrditi koje su postupke trgovačka društva uspostavila kako bi što prije otkrila prijevare.

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: politike i postupci za sprječavanje prijevara, odgovornost rukovoditelja i zaposlenika u pogledu sprječavanja prijevara, sustav unutarnjih kontrola s obzirom na pojavnost prijevara, analitički i drugi postupci za otkrivanje prijevara.

Revizijskim postupcima je obuhvaćeno poslovanje za 2014. Ovisno o ocjeni rizika, za pojedina područja revizije su obuhvaćena i ranija razdoblja.

III. METODE I POSTUPCI REVIZIJE

Pri odabiru revizijskog pristupa, u cilju pribavljanja revizijskih dokaza i odgovora na ciljeve revizije, primijenjene su različite metode i postupci.

Trgovačkim društvima obuhvaćenima revizijom su poslani upitnici koji su sadržavali pitanja vezana uz politike i postupke sprječavanja prijevara, odgovornosti rukovoditelja i zaposlenika u sprječavanju prijevara, sustav unutarnjih kontrola, te analitičke i druge postupke za otkrivanje prijevara.

Putem upitnika su pribavljeni odgovori na pitanja, te provjereni dokazi za pojedine tvrdnje. Obavljeni su razgovori s direktorima i zaposlenicima. Analizirani su zakoni, drugi propisi, stručni članci, etički kodeksi, odluke, procedure i drugi opći akti. Pogledane su objave na mrežnim stranicama trgovačkih društava. Izravna dokazna ispitivanja, obavljena su s obzirom na područja podložna prijevarama (nabava, blagajničko poslovanje, dodjela i korištenje grobnih mjesta, izrada priključaka za javnu odvodnju i druga rizična područja).

Uz glavno pitanje koje se odnosilo na to, poduzimaju li izabrana trgovačka društva potrebne aktivnosti kako bi spriječila i otkrila prijevare, okosnicu revizije su činila sljedeća pitanja:

- Jesu li uspostavljene politike i postupci za sprječavanje prijevara?
- Jesu li rukovoditelji i drugi zaposlenici upoznati sa svojim odgovornostima u pogledu sprječavanja prijevara?
- Je li uspostavljen djelotvoran sustav unutarnjih kontrola s obzirom na pojavnost prijevara?
- Jesu li uspostavljeni odgovarajući analitički i drugi postupci za otkrivanje prijevara?

IV. SPRJEČAVANJE I OTKRIVANJE PRIJEVARA

Politike i postupci za sprječavanje prijevara

Politike i postupci za sprječavanje prijevara se odnose na mjere stvaranja i održavanja etičke kulture i poštenja te mjere nadzora. Razvijanje etičke kulture i osiguravanje smjernica za djelovanje i ponašanje omogućava donošenje i primjena dokumenta (na primjer etički kodeks, kodeks korporativnog upravljanja) kojim se definiraju formalna i neformalna pravila, propisi i dobri običaji u poslovnom ponašanju. Potrebno je i identificirati i spriječiti mogući sukob interesa, odnosno sukob između dužnosti i privatnog interesa zaposlenika, koji bi mogao negativno utjecati na izvršavanje službenih dužnosti i odgovornosti zaposlenika. Najčešći oblici sukoba interesa su zlouporaba položaja i ovlasti, primanje poklona i povlastica, korištenje imovine društva za osobne potrebe, nedozvoljeno korištenje povjerljivih informacija i slično. Za sprječavanje prijevara je važna i transparentnost, odnosno javno djelovanje društva koje karakterizira otvorenost i spremnost da se podaci o njemu što je moguće više učine dostupnima javnosti i na taj način odgovornima prema interesnim skupinama (korisnici usluga, poslovni suradnici i drugi).

Etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze u odnosima prema interesnim skupinama, društvo GTG Vinkovci je uredilo Etičkim kodeksom, Disciplinskim pravilnikom za kršenje etičkog ponašanja i Osnovnim principima u pogledu odnosa s trećim stranama. Etički kodeks koji je u primjeni od siječnja 2011. predstavlja pravila dobrog ponašanja zaposlenika prema interesnim skupinama i međusobno. Promiče načela zakonitosti i pravne sigurnosti, zabrane diskriminacije i povlašćivanja, hijerarhijske podređenosti i odgovornosti za rezultate. U cilju prihvaćanja i ugrađivanja načela Etičkog kodeksa u poslovanje društva i uređenja mjera za slučaj kršenja etičkog ponašanja, donesen je Disciplinski pravilnik za kršenje etičkog ponašanja. Spomenutim pravilnikom je uređeno i davanje i primanje poklona, gostoprimstvo te korištenje imovine društva. Korištenje imovine društva je uređeno i Pravilnikom o radu, Pravilnikom o korištenju mobilnih uređaja za službene potrebe i Pravilnikom o korištenju službenih vozila. Osnovnim principima u pogledu odnosa s trećim stranama je određeno profesionalno, nepristrano i pristojno ponašanje zaposlenika društva, primjenjivanje stručnog znanja na način da se interesnim skupinama pomogne u ostvarivanju prava postupajući pri tome u skladu s načelima zakonitosti i zaštite javnog interesa, jednako postupanje prema svima (bez diskriminacije ili povlašćivanja na osnovi dobi, nacionalnosti, etničke ili socijalne pripadnosti, jezičnog ili rasnog podrijetla, političkih ili vjerskih uvjerenja ili sklonosti, invalidnosti, obrazovanja, socijalnog položaja, spola, bračnog ili obiteljskog statusa, spolne orijentacije ili na bilo kojoj drugoj osnovi) te postupanje s posebnom pažnjom prema osobama s invaliditetom i drugim osobama s posebnim potrebama. Odluke su donijela tijela društva, na način propisan društvenim ugovorom i drugim općim aktima.

Donesene su na temelju dokumentacije (zapisnici, opći akti, suglasnosti osnivača) i zakonske regulative. Izbjegavanje sukoba interesa u području javne nabave je regulirano odredbama Zakona o javnoj nabavi (Narodne novine 90/11, 83/13 i 143/13) na temelju kojih je donesena i na mrežnoj stranici društva objavljena izjava o postojanju sukoba interesa.

Korištenje službenog automobila u društvu Vranjevo Otok je uređeno Pravilnikom iz 2013. Odluke donose tijela društva, na način propisan izjavom o osnivanju i drugim općim aktima. Donesene su na temelju dokumentacije (rješenja, zapisnici, opći akti, suglasnosti osnivača) i zakonske regulative. Na temelju odredbi Zakona o javnoj nabavi je donesena i objavljena izjava o nepostojanju sukoba interesa u području javne nabave. Društvo nema opći akt u kome su navedene etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze u odnosima prema interesnim skupinama. Također, korištenje drugih sredstava (oprema, radna i transportna vozila, službeni mobiteli, Internet i slično), davanje i primanje poklona te ugošćavanje nije uređeno općim aktom. Prema objašnjenju odgovorne osobe, pokloni nisu davani i primani.

Etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze u odnosima prema interesnim skupinama, društvo Komunalac Vukovar je uredilo Pravilima poslovnog ponašanja donesenima u 2013. Uređeno je osam područja: osnovna načela ponašanja (ponašanje u skladu sa zakonom, međusobno poštovanje, poštivanje i integritet, odgovornost prema reputaciji društva, te menadžment, odgovornost i nadzor), odnos prema poslovnim partnerima i drugim interesnim skupinama (pošteno tržišno natjecanje i zakoni o zaštiti tržišnog natjecanja, antikorupcija, posebna pravila za ispostavljanje narudžbi, donacije, sprječavanje pranja novca, rad s dobavljačima te izbjegavanje sukoba interesa), lojalnost (konkurencija), udjeli u konkurentskim društvima, rukovanje imovinom društva (davanje i primanje poklona), raspolaganje informacijama (evidencije i financijski integritet, povjerljivost, zaštita i sigurnost podataka), okoliš, sigurnost i zdravlje (zaštita okoliša i sigurnost na radu), davanje primjedbi i komentara te nadzor nad provedbom Pravila poslovnog ponašanja. Osim spomenutih Pravilima, korištenje imovine društva (opreme, telefona, IT sustava i interneta) isključivo za poslovne svrhe i izvan radnog vremena je uređeno i odlukama o korištenju službenih telefona i vozila. Odluke su donijela tijela društva, na način propisan izjavom o osnivanju i drugim općim aktima. Donesene su na temelju dokumentacije (rješenja, zapisnici, opći akti) i zakonske regulative. Izbjegavanje sukoba interesa u području javne nabave je regulirano donošenjem i objavom izjave o nepostojanju sukoba interesa. Ugošćavanje nije uređeno općim aktom.

Društvo Komunalac Županja je u 2013. donijelo Etički kodeks, kojim su utvrđena osnovna etička pravila ponašanja za sve zaposlenike društva, temeljne etičke vrijednosti u poslovnim odnosima i postupanja u slučaju njihovih povreda. Etički kodeks promiče uvažavanje potreba korisnika, zakonitost i stručnost u radu, odgovorno upravljanje imovinom, poslovnim financijama i postupcima nabave, timski rad i profesionalnu komunikaciju, povjerenje i kolegijalnost, izbjegavanje i prevenciju sukoba interesa, povjerljivost osobnih podataka i informacija o poslovanju, izbjegavanje primanja i davanja poklona, komunikaciju s tržištem i medijima, poslovno odijevanje i izgled zaposlenika, način rukovođenja, odgovornosti i nadzor, sigurnost na radu, donacije, nadležnost i rad Etičkog povjerenstva te podnošenje prijava. Korištenje imovine izvan radnog vremena je uređeno i posebnom odlukom direktora. Postupci donošenja odluka u društvu su uređeni društvenim ugovorom i drugim općim aktima. Donose ih tijela društva na temelju dokumentacije (zapisnici sa sjednica skupština i nadzornog odbora, izvješća, opći akti, suglasnosti osnivača i drugo). Donesena je i objavljena izjava o nepostojanju sukoba interesa u području javne nabave. Ugošćavanje nije uređeno općim aktom.

Etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze u odnosima prema interesnim skupinama, društvo Komunalije Ilok je uredilo Etičkim kodeksom te Priručnikom kvalitete i sigurnosti hrane ISO 9001. Etičkim kodeksom su utvrđena osnovna etička pravila za zaposlenike društva i postupanja u slučaju njihovih kršenja. Temeljna načela koja spomenuti etički kodeks promovira su: povjerenje i kolegijalnost, zakonitost i stručnost u radu, timski rad i profesionalna komunikacija, uvažavanje potreba korisnika usluga, izbjegavanje i prevencija sukoba interesa, odgovorno upravljanje imovinom, poslovnim financijama i postupkom nabave, povjerljivost osobnih podataka i informacija o poslovanju, izbjegavanje primanja i davanja poklona, poslovno odijevanje i izgled zaposlenika te donacije. Korištenje imovine društva je uređeno i Pravilnikom o radu. U ispunjavanju obveza prema korisnicima usluga, primjenjuje se Priručnik kvalitete i sigurnosti hrane ISO 9001. Cilj uvođenja i primjene standarda ISO 9001 je stalno unapređivanje kvalitete usluga i zdravstvene ispravnosti proizvoda (voda). Obuhvaća uspostavu kontrole nad svim koracima od nabave sirovine do distribucije proizvoda, analizu rizika i uspostavu kontrolnog sustava koji je zasnovan na preventivnim mjerama, razvijanju, primjeni i održavanju svih aktivnosti u skladu s načelima Hazard Analysis and Critical Control Points System-a (analiza opasnosti i kontrola kritičnih točaka) i normama ISO 9001 u svim fazama postupka, održavanje visoke higijene zaposlenih, radnih prostora i opreme, osiguravanje pravovremenog i primjerenog osposobljavanja zaposlenika, stalno poboljšavanje uvjeta rada i sustava kroz nove metode i opremu, osiguravanje kvalitetne usluge i zdravstveno sigurnog proizvoda, orijentiranje na trajno unapređenje poslovanje i ispunjavanje zahtjeva korisnika usluga. Odluke donose tijela društva, na način propisan izjavom o osnivanju i drugim općim aktima. Donesene su na temelju dokumentacije (rješenja, zapisnici, opći akti) i zakonske regulative. Izbjegavanje sukoba interesa u području javne nabave je regulirano donošenjem i objavom izjava o postojanju, odnosno nepostojanju sukoba interesa u području javne nabave. Ugošćavanje i korištenje službenih mobitela nije uređeno općim aktom.

Odgovornost rukovoditelja i zaposlenika za sprječavanje prijevара

Osnovna odgovornost za sprječavanje i otkrivanje prijevара je na upravi društva. Izobrazba je vrlo značajna za osvješćivanje zaposlenika o negativnim posljedicama prijevара te za uspostavljanje i njegovanje kulture nulte stope tolerancije na korupciju i druge oblike prijevара.

Zaposlenici društva GTG Vinkovci, kao smjernice u pogledu etičkih standarda u svom radu primjenjuju Etički kodeks, Disciplinski pravilnik za kršenje etičkog kodeksa, Osnovne organizacijske vrijednosti i načela te Pravilnik o radu. Spomenuti opći akti sadrže pravila dobrog, odnosno etičkog ponašanja i mjere za slučaj kršenja pravila etičkog ponašanja. Povjerenik za etiku je upoznao zaposlenike s odredbama Etičkog kodeksa i Disciplinskog pravilnika za kršenje etičkog ponašanja. Prema Disciplinskom pravilniku, saznanja u slučaju sumnje na sukob interesa (zlouporaba položaja i ovlasti, primanje poklona, korištenje imovine društva za privatne poslove, članstvo u tijelima drugih pravnih osoba i slično) i prijevара, zaposlenici mogu prijaviti povjereniku za etiku ili nadređenome koji je dužan prijavu proslijediti povjereniku za etiku. Etički kodeks i kontakt podaci povjerenika za etiku su objavljeni na mrežnoj stranici društva. Prijave (pritužbe) se mogu podnijeti putem pošte i e-poštom. Obveza povjerenika za etiku je u roku tri dana od dana primanja prijave, obavijestiti upravu društva, provesti postupak provjere prijave i dati odgovor na prijavu (najkasnije u roku 30 dana od dana podnošenja prijave). Navedeno vrijedi i za prijave drugih interesnih skupina.

Zaštita dostojanstva zaposlenika i zaštita od diskriminacije u društvu Vranjevo Otok je uređena Pravilnikom o radu. Drugi interni akt koji bi se primjenjivao u radu i služio kao smjernica zaposlenicima u pogledu etičkih standarda nije donesen. Također, općim aktima nisu uređene obveze zaposlenika u slučaju sumnje na prijevare te postupci za prijavljivanje i izvješćivanje o mogućem sukobu interesa. Osoba ili povjerenstvo za primanje prijava zaposlenika i interesnih skupina vezanih uz sumnjive aktivnosti i druga neetična ponašanja nije imenovano. Društvo nije održalo izobrazbu zaposlenika vezanu uz stjecanja potrebnih znanja za sprječavanje prijevare (što se smatra prijevarom, na koji način prijevare šteti društvu i kako treba prijaviti sumnjive aktivnosti).

Društvo Komunalac Vukovar je donijelo Pravila poslovnog ponašanja, koja služe kao smjernica zaposlenicima u pogledu etičkih standarda koje su obvezni primjenjivati u svom radu. Postupci za prijavljivanje i izvješćivanje o mogućem sukobu interesa i u slučaju sumnje na prijevare su uređeni spomenutim Pravilima i Pravilnikom o radu. Sumnje na prijevaru ili sukob interesa se prijavljuju nadređenome ili kadrovskoj službi. Zaposlenici su upoznati s Pravilima poslovnog ponašanja. Spomenuta pravila nisu objavljena na mrežnoj stranici društva. Društvo je obveznik primjene Zakona o pravu na pristup informacijama (Narodne novine 25/13). Prema odredbi članka 10. navedenog Zakona, društvo je obvezno na mrežnim stranicama objaviti informacije koje, između ostalog, sadrže i opće akte i odluke kojima se utječe na interese korisnika, s razlozima za njihovo donošenje.

Zaposlenici društva Komunalac Županja kao smjernice u pogledu etičkih standarda, koje su obvezni primjenjivati u svom radu koriste Etički kodeks i Pravilnik o radu. Etičkim kodeksom su uređene temeljne etičke vrijednosti i postupanja u slučaju njihovih kršenja, a Pravilnikom o radu temeljna prava i obveze zaposlenika iz radnog odnosa. Zaposlenici su dužni, o saznanjima o mogućem postojanju sukoba interesa i/ili sumnje na prijevaru, obavijestiti direktora i Etičko povjerenstvo, koje odlučuje o svakom pojedinom slučaju. Zaposlenici su upoznati s Etičkim kodeksom u kojem se nalaze i područja o prijevari. Etički kodeks i kontakt podaci članova Etičkog povjerenstva nisu objavljeni na mrežnoj stranici društva. Prema odredbi Zakona o pravu na pristup informacijama društvo je obvezno na mrežnim stranicama objaviti informacije koje, između ostalog, sadrže i opće akte i odluke kojima se utječe na interese korisnika, s razlozima za njihovo donošenje.

Kao smjernice u pogledu etičkih standarda, zaposlenici društva Komunalije Ilok u svom radu primjenjuju Etički kodeks i Pravilnik o radu. Etičkim kodeksom su uređene temeljne etičke vrijednosti i postupanja u slučaju njihovih kršenja, a Pravilnikom o radu temeljna prava i obveze zaposlenika iz radnog odnosa (savjesno i marljivo obavljanje posla, zaštita poslovnih interesa društva, odgovornost za imovinu društva, poslovno ponašanje i slično) te zabrana diskriminacije na području rada i radnih uvjeta. Prema Etičkom kodeksu, prijavljivanje poslovanja i ponašanja suprotnog od utvrđenog kao etičkog (između ostaloga sumnja na sukob interesa i prijevaru) je obveza i dužnost svih zaposlenika društva. Prijava se podnosi povjereniku za etiku osobno ili pisano. Za rješavanje prijava je nadležan povjerenik za etiku, koji upravi podnosi izvješće s obrazloženjem mišljenja. Odluku o mjerama koje će se provesti u slučaju kršenja načela Etičkog kodeksa donosi uprava. Isto vrijedi i za prijave drugih interesnih skupina. Zaposlenici su upoznati s odredbama Etičkog kodeksa. Kontakt podaci povjerenika za etiku i Etički kodeks su objavljeni na mrežnoj stranici.

Sustav unutarnjih kontrola s obzirom na pojavnost prijevara

Unutarnje kontrole osiguravaju ekonomično i učinkovito ostvarenje ciljeva poslovanja, poštivanje zakonske regulative, sigurnost imovine i informacija, sprječavanje i otkrivanje pogrešaka i prijevara te kvalitetu računovodstvenih podataka i pravodobno pružanje financijskih, rukovodnih i drugih informacija. Odgovornost su uprave društva.

Unutarnja revizija je instrument kontrole, potreban upravi društva za procjenu unutarnjih kontrola. Djelokrug, ciljevi i aktivnosti unutarnje revizije ovise o veličini i strukturi društva. Unutarnji revizori su zaposlenici društva, koji bi u svom radu trebali biti stručni, samostalni, objektivni i profesionalni.

Provođenje vanjske revizije je uređeno Zakonom o reviziji (Narodne novine 146/05, 139/08 i 144/12), Zakonom o računovodstvu (Narodne novine 109/07 i 54/13) i Zakonom o Državnom uredu za reviziju. Prema Zakonu o reviziji, jednom godišnje reviziji podliježu financijski izvještaji svih dioničkih društava te komanditnih društava i društava s ograničenom odgovornošću čiji godišnji ukupan prihod u godini koja prethodi reviziji prelazi 30.000.000,00 kn. Društva s ograničenom odgovornošću i komanditna društva čiji ukupan prihod ne prelazi 30.000.000,00 kn podliježu obvezi revizije u skladu s vlastitim pravilima, izjavom o osnivanju ili društvenim ugovorom. Zakonom o računovodstvu je propisano da reviziji podliježu godišnji financijski izvještaji i konsolidirani godišnji financijski izvještaji velikih poduzetnika, srednjih poduzetnika i poduzetnika čije dionice ili dužnički vrijednosni papiri su uvršteni ili se obavlja priprema za njihovo uvrštenje na organizirano tržište vrijednosnih papira, kao i godišnji financijski izvještaji poduzetnika kojima je to propisano posebnim propisima koji uređuju njihovo poslovanje.

Zakonom o fiskalnoj odgovornosti (Narodne novine 139/10 i 19/14) su određena pravila kojima se ograničava državna potrošnja, jača odgovornost za zakonito, namjensko i svrhovito korištenje proračunskih sredstava te jača sustav kontrola i nadzora radi osiguranja fiskalne odgovornosti. Izmjenama spomenutog Zakona iz 2014. je određeno da su obveznici sastavljanja izjave o fiskalnoj odgovornosti i predsjednici uprave trgovačkih društava u vlasništvu jedne ili više jedinica lokalne samouprave. Izjava o fiskalnoj odgovornosti je godišnja izjava, kojom predsjednik uprave trgovačkog društva u vlasništvu jedne ili više jedinica lokalne samouprave potvrđuje da je u radu osigurao zakonito, namjensko i svrhovito korištenje sredstava te učinkovito i djelotvorno funkcioniranje sustava financijskog upravljanja i kontrola. U cilju provjere sadržaja, izjava o fiskalnoj odgovornosti se dostavlja jedinici lokalne samouprave koja ima većinsko vlasništvo. U slučaju kada u vlasništvu s jednakim omjerom sudjeluju dvije ili više jedinica lokalne samouprave izjava se dostavlja svim tim jedinicama. Trgovačka društva izjavu o fiskalnoj odgovornosti prvi puta sastavljaju za 2014.

U društvu GTG Vinkovci, funkcioniranje unutarnjih kontrola je uređeno Pravilnikom o blagajničkom poslovanju, Procedurom zaprimanja računa, provjere računa i plaćanja računa te Procedurom naplate (fiskalizacije) računa na gradskoj tržnici u Vinkovcima i dio su poslovnih procesa. Društvenim ugovorom je određeno da je u obavljanju djelatnosti društva, Uprava (direktor) ovlaštena bez ograničenja zaključivati ugovore, obavljati ostale pravne poslove i zastupati društvo. Društvo je po veličini razvrstano u male poduzetnike. Nema obvezu ustrojavanja unutarnje revizije. Od osnivanja društva (rujan 2010.) je obavljeno više vanjskih revizija (financijskih izvještaja za 2011., 2012. i 2013., plana financijskog i operativnog restrukturiranja i drugo). Obavila ih je revizorska tvrtka.

Procedura zaprimanja računa, provjere računa i plaćanja računa kojom je uređen način kontrole i potpisivanja ulaznih računa prilikom kontrole nije dosljedno primjenjivana (nisu uvijek poštivane sve razine kontrole). Također, opći akt kojim bi bila uređena podjela dužnosti, rotacija zaposlenika i poslova nije donesen. Društvo nije ocjenjivalo funkcioniranje unutarnjih kontrola, kao ni specifična područja poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevара, pa tako nije ni razvilo odgovarajuće protumjere i akcijske planove kako bi upravljalo eventualno utvrđenim rizicima. Odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa nije uspostavljeno.

Unutarnje kontrole u društvu Vranjevo Otok su ugrađene u pojedine poslovne procese. Poslovne događaje provodi i u informacijski sustav unosi knjigovođa društva. Dokumentaciju prije knjiženja kontrolira i ovjerava direktor. Izjavom o osnivanju je određeno da Uprava zastupa društvo i vodi poslove društva bez ograničenja. Po veličini je razvrstano u male poduzetnike. Nema obvezu ustrojavanja unutarnje revizije. U posljednjih pet godina društvo nije bilo podvrgnuto vanjskoj reviziji. Funkcioniranje unutarnjih kontrola nije uređeno općim aktom i ne ocjenjuje se. S obzirom da društvo ne ocjenjuje ni specifična područja svoga poslovanja u kojima je moguć rizik pojavljivanja prijevара, nema razvijene načine upravljanja eventualno utvrđenim rizicima. Odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa nije uspostavljeno.

U društvu Komunalac Vukovar unutarnje kontrole su ugrađene u procese poslovanja. Provode se u na svim razinama u organizacijskim jedinicama. Dokumentaciju prije knjiženja i evidentiranja u poslovnim knjigama kontroliraju i ovjeravaju direktor i voditeljica organizacijske jedinice, a unos podataka u informacijski sustav obavljaju zaposlenici jedinice. Uprava zastupa i vodi poslove društva bez ograničenja. Društvo je po veličini razvrstano u male poduzetnike. Nema obvezu ustrojavanja unutarnje revizije. U posljednjih pet godina su obavljene vanjske revizije procesa pružanja pogrebnih usluga na području grada Vukovara i procesa korištenja privatnih automobila u službene svrhe u društvu, financijska revizija za 2010. te revizija financijskih izvještaja za 2013. Obavili su ih unutarnja revizija osnivača (Grad Vukovar), Državni ured za reviziju i revizorska tvrtka. Funkcioniranje unutarnjih kontrola nije uređeno općim aktom i ne ocjenjuje se. Društvo u posljednje dvije godine nije ocijenilo specifična područja poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevара te nema razvijene načine upravljanja eventualno utvrđenim rizicima. Odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa nije uspostavljeno.

Unutarnje kontrole u društvu Komunalac Županja su ugrađene u pojedine poslovne procese i provode se u poslovnim jedinicama na svim razinama. Za organizaciju, provođenje i nadzor su nadležni rukovoditelji. Knjigovodstvene transakcije se provode u poslovnoj jedinici računovodstvo i financije. Dokumentaciju prije knjiženja kontroliraju i ovjeravaju voditeljica poslovne jedinice računovodstvo i financije te direktor. Unos podataka u informacijski sustav obavljaju zaposlenici poslovne jedinice računovodstvo i financije. Unutarnje kontrole su ugrađene tako da mogu uočiti prijevaru. Kao specifično područje poslovanja u kojem je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevара društvo je ocijenilo područje javne nabave. Protumjera za upravljanje utvrđenim rizikom je provođenje postupaka javne nabave u skladu s odredbama Zakona o javnoj nabavi. Odobravanje financijskih transakcija je propisano odlukom. Društvo je po veličini razvrstano u male poduzetnike. Nema obvezu ustrojavanja unutarnje revizije. U posljednjih pet godina su obavljene vanjske revizije financijskih izvještaja za 2013. i ekonomske opravdanost razlika u cijeni javne vodoopskrbe. Obavili su ih revizorska tvrtka i Državni ured za reviziju. Funkcioniranje unutarnjih kontrola nije uređeno općim aktom i ne ocjenjuje se.

U društvu Komunalije Ilok, unutarnje kontrole su ugrađene u poslovne procese, a uređene Priručnikom kvalitete i sigurnosti hrane, procedurama, radnim uputama i obrascima. Dokumentaciju za knjiženje kontroliraju i ovjeravaju direktor i likvidatori, a unos podataka u informacijski sustav obavljaju zaposlenici organizacijske jedinice opći i ekonomski poslovi. Priručnikom kvalitete i sigurnosti hrane su uspostavljeni postupci nadzora i mjerenja (zadovoljstvo korisnika usluge, unutrašnja neovisna ocjena, nadzor nad procesom i mjerenje procesa), analize i poboljšanja sustava upravljanja kvalitetom i sigurnošću vode (upravljanje nesukladnim proizvodom i uslugama). U cilju osiguranja učinkovitosti, uprava je ocijenila funkcioniranje sustava kvalitete i sigurnosti hrane u 2013., a unutarnji nadzor sustava za 2013. je provela voditeljica Hazard Analysis and Critical Control Points System-a (analiza opasnosti i kontrola kritičnih točaka). Društvo je, kao područje svog poslovanja, u kojem je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevара ocijenilo područje javne nabave bagatelne vrijednosti. Kao protumjeru upravljanja spomenutim rizikom, društvo je u veljači 2014. donijelo i primjenjuje Odluku o provedbi postupka nabave bagatelne vrijednosti. Društvo je po veličini razvrstano u male poduzetnike. Nema obvezu ustrojavanja unutarnje revizije. U posljednjih pet godina je obavljeno više vanjskih revizija (revizija plana podjele u postupku odvajanja s osnivanjem, posebna revizija ekonomske opravdanosti razlika u cijeni javne vodoopskrbe i financijske revizije). Obavili su ih revizorska tvrtka i Državni ured za reviziju. Izjavom o osnivanju je određeno da Uprava (direktor) zastupa društvo pojedinačno i samostalno, bez ograničenja. Odobranje financijskih transakcija iznad određenih iznosa nije uspostavljeno.

Analitički i drugi postupci za otkrivanje prijevара

U društvu GTG Vinkovci zahtjevi za izvješćivanjem o neetičnom ponašanju (sumnja na prijevара) su uređeni, a zaštita i anonimnost osobe koja prijavi nepravilnosti zajamčena Disciplinskim pravilnikom za kršenje etičkog ponašanja. Kanali dojave su uspostavljeni, na način da zaposlenici svoje prijave sumnjivih aktivnosti mogu prijaviti povjereniku za etiku ili svome nadređenome čija je obveza prijave proslijediti povjereniku za etiku. Druge interesne skupine svoje sumnje mogu prijaviti povjereniku za etiku, upravi ili rukovoditeljima organizacijskih jedinica osobno ili e-poštom. Vođenje evidencije primljenih prijava (pritužbi) je obveza povjerenika za etiku. Prema objašnjenju povjerenika za etiku, primljenih prijava nije bilo. Društvo nadzire podatke koji se odnose na područja koja bi mogla biti podložnija prijevarama (nabava roba, radova i usluga, blagajničko poslovanje, upravljanje grobljima i slično). Društvo nije istraživalo sumnjive transakcije, skrivene odnose među pojedincima, organizacijama, drugim interesnim skupinama i događajima.

Društvo Vranjevo Otok nadzire podatke koji se odnose na područja koja bi mogla biti podložnija prijevarama (nabava roba, radova i usluga, obračun plaća, upravljanje grobljima i drugo). Međutim, ne istražuje sumnjive transakcije, skrivene odnose među pojedincima, organizacijama, drugim interesnim skupinama i događajima. Također, nisu utvrđeni postupci i tehnike otkrivanja prijevара kao ni zahtjevi za izvješćivanjem o sumnji na prijevара. Opći akt kojim bi se zajamčila anonimnost i zaštitile osobe koje bi izvijestile o prijevarama nije donesen, a nisu uspostavljeni ni anonimni i povjerljivi kanali dojave kojima bi zaposlenici i druge interesne skupine mogle ukazati na sumnjive aktivnosti. Evidencija o prijavama (pritužbama) koje bi ukazivale na prijevարne aktivnosti se ne vodi jer, prema objašnjenju odgovorne osobe, takvih prijava nije bilo. Propusti uočeni u planiranju javne nabave (nepotpun plan javne nabave) te praćenje izvršenja i provedbe ugovora (nedonošenje i objavljivanje registra ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma) upućuju na nedostatne unutarnje kontrole.

Društvo Komunalac Vukovar istražuje sumnjive transakcije na način da voditelji poslovnih jedinica i direktor svakodnevno kontroliraju transakcije. Također, tijekom 2012. unutarnja revizija osnivača je obavila reviziju procesa pružanja pogrebnih usluga te reviziju procesa korištenja privatnih automobila u službene svrhe u društvu. Dane su određene preporuke s rokovima otklanjanja slabosti, a društvo je imenovalo osobe za provedbu preporuka. Nadziru se podaci koji se odnose na područja podložna prijevarama kao što su blagajničko poslovanje, nabava roba, radova i usluga, obračun plaća i naknada te druga područja. Opći akt kojim bi se utvrdili zahtjevi za izvješćivanjem o sumnji na prijevaru kao i zajamčila anonimnost i zaštitile osobe koje bi izvijestile o prijevarama nije donesen. Anonimni i povjerljivi kanali dojava kojima bi zaposlenici i druge interesne skupine mogle ukazati na sumnjive aktivnosti nisu uspostavljeni. Evidencija o prijavama koje bi ukazivale na prijevarne aktivnosti nije vođena, jer prema objašnjenju odgovorne osobe takvih prijava nije bilo.

U društvu Komunalac Županja, sumnjive situacije se istražuju na način da direktor svakodnevno kontrolira transakcije te u slučaju sumnje, dokumentaciju prosljeđuje u nadležnu službu na pojašnjenje i provjeru. Postupcima i tehnikama otkrivanja prijevara obuhvaćene su sve razine odgovornosti unutar društva. Društvo nadzire podatke koji se odnose na područja koja bi mogla biti podložnija prijevarama (blagajničko poslovanje, nabava roba, radova i usluga i slično). Zahtjevi za izvješćivanjem o sumnji na prijevaru su uređeni, a anonimnost i zaštita osoba koje izvijeste o sumnji na prijevaru zajamčena Etičkim kodeksom. Podaci o podnositelju prijave su povjerljivi. Uspostavljeni su anonimni i povjerljivi kanali dojava prijave sumnjivih aktivnosti. Društvo ne vodi evidenciju o primljenim pritužbama koje mogu ukazivati na prijevarne aktivnosti, jer prema objašnjenju odgovorne osobe, tijekom 2013. i 2014. nije bilo pritužbi koje su ukazivale na prijevaru.

U skladu s Priručnikom kvalitete i sigurnosti hrane, društvo Komunalije Ilok istražuje nesukladnosti (na proizvodu, usluzi ili odstupanje od propisa, norme i slično). Istraživanje se obavlja mjerenjem, nadzorom i provođenjem postupaka, koji ukazuju na nesukladnosti i drugo. Sastavljeni su izvještaji o nesukladnosti koji sadrže opis nesukladnosti, odluku o dispoziciji i analizu nesukladnosti. Prema ocjeni uprave o funkcioniranju sustava upravljanja kvalitetom i sigurnošću hrane, u 2013. i 2014. su utvrđene nesukladnosti za koje su poduzete korektivne radnje. Kroz unutarnji nadzor je obuhvaćeno otkrivanje prijevara na svim razinama unutar društva. Društvo nadzire podatke koji se odnose na područja koja bi mogla biti podložnija prijevarama (blagajničko poslovanje, nabava roba, radova i usluga i slično) kroz primjenu procedura, radnih uputa i obrazaca. Zahtjevi za izvješćivanjem o sumnji na prijevaru kao i anonimnost te zaštita osoba koje izvijeste o kršenju etičkog ponašanja (između ostalog to je i prijevara) su uređeni i zajamčeni Etičkim kodeksom. Podaci o podnositelju prijave se smatraju povjerljivim podacima. Prijave se podnose povjereniku za etiku ili direktoru. Društvo ne vodi evidenciju o primljenim prijavama (pritužbama) koje mogu ukazivati na prijevarne aktivnosti, jer prema izvješću povjerenika za etiku takvih prijava nije bilo.

V. NALAZ

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: politike i postupci za sprječavanje prijevара, odgovornost rukovoditelja i zaposlenika za sprječavanje prijevара, sustav unutarnjih kontrolа s obzirom na pojavnost prijevара te analitički i drugi postupci za otkrivanje prijevара.

Obavljenom revizijom su utvrđeni propusti koji se odnose na politike i postupke za sprječavanje prijevара, odgovornost rukovoditelja i zaposlenika za sprječavanje prijevара, sustav unutarnjih kontrolа s obzirom na pojavnost prijevара te analitičke i druge postupke za otkrivanje prijevара.

1. Politike i postupci za sprječavanje prijevара

- 1.1. Opće akte (etički kodeksi, pravila poslovnog ponašanja, disciplinski pravilnik za kršenje etičkog ponašanja) u kojima su navedene i uređene etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze u odnosima prema interesnim skupinama su donijela društva GTG Vinkovci, Komunalac Vukovar, Komunalac Županja i Komunalije Ilok. Korištenje sredstava isključivo za poslovne svrhe su općim aktima uredila društva GTG Vinkovci, Komunalac Vukovar i Komunalac Županja. Sumnjive aktivnosti (prijevара, sukob interesa) i druga neetična ponašanja, u društvima GTG Vinkovci, Komunalac Županja i Komunalije Ilok, zaposlenici i druge interesna skupine mogu prijaviti nadređenima, povjerenicima za etiku, odnosno etičkom povjerenstvu. U društvu Komunalac Vukovar, prema Pravilima poslovnog ponašanja, sumnje na prijevара ili sukob interesa se prijavljuju kadrovskoj službi ili nadređenome. Društvo Vranjevo Otok nema opći akt u kome su navedene etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze u odnosima prema interesnim skupinama. Ugošćavanje, općim aktom nisu uredila društva Vranjevo Otok, Komunalac Vukovar, Komunalac Županja i Komunalije Ilok, a društvo GTG Vinkovci pod ugošćavanjem smatra gostoprimstvo. Društva Komunalac Županja i Komunalije Ilok su općim aktima i odlukama odredila korištenje imovine isključivo u poslovne svrhe, ali nisu uredila način uporabe te prava i obveze vezane uz korištenje službenih vozila (društvo Komunalac Županja) i mobitela (oba društva). Društvo Vranjevo Otok je općim aktom uredilo korištenje službenog automobila, dok korištenje drugih sredstava (oprema, radna i transportna vozila, službeni mobiteli, Internet i slično) nije uređeno općim aktom. Društva Komunalac Vukovar i Vranjevo Otok nisu imenovala osobu ili povjerenstvo za primanje prijava zaposlenika i interesnih skupina vezanih uz sumnjive aktivnosti i druga neetična ponašanja.

Državni ured za reviziju predlaže društvu Vranjevo Otok donijeti opći akt kojim će urediti etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze prema interesnim skupinama.

Također predlaže, svim trgovačkim društvima obuhvaćenim revizijom, općim aktom urediti ugošćavanje (tko ima pravo na korištenje sredstava za ugošćavanje, koga se može ugostiti, u kojim prigodama i do koje vrijednosti).

Nadalje, predlaže društvu Vranjevo Otok općim aktom urediti korištenje sredstava društva. Društvu Komunalac Županja, predlaže općim aktom urediti način uporabe i prava vezana uz korištenje službenih vozila i mobitela, a društvu Komunalije Ilok način uporabe i prava vezana uz korištenje službenih mobitela.

U cilju zaštite anonimnosti osoba koje izvijeste o sumnjivim aktivnostima i drugom neetičnom ponašanju, društvima Vranjevo Otok i Komunalac Vukovar predlaže imenovati osobu ili povjerenstvo za primanje prijava zaposlenika i drugih interesnih skupina.

1.2. *Društva GTG Vinkovci, Vranjevo Otok, Komunalac Vukovar, Komunalac Županja i Komunalije Ilok su prihvatila nalaz Državnog ureda za reviziju.*

Društvo GTG Vinkovci navodi da će ugošćavanje u cijelosti urediti izmjenama i dopunama Disciplinskog pravilnika za kršenje etičkog ponašanja.

Društvo Vranjevo Otok navodi da će donijeti opće akte kojima će urediti etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze prema interesnim skupinama, ugošćavanje te korištenje sredstava društva isključivo u poslovne svrhe. Također, imenovat će osobu ili povjerenstvo za primanje prijava zaposlenika i interesnih skupina vezanih uz sumnjive aktivnosti i druga neetična ponašanja.

Društvo Komunalac Vukovar navodi da opći akt kojim bi se uredilo ugošćavanje nije donesen jer Društvo nije imalo veće troškove ugošćavanja, ali će ga donijeti s obzirom na preporuku. Navodi i da je u tijeku imenovanje osobe koja će biti zadužena za primanje prijava zaposlenika o sumnjivim aktivnostima i drugim neetičnim ponašanjima.

Društvo Komunalac Županja navodi da je ugošćavanje uredilo dopunom Etičkog kodeksa na način da je dozvoljeno ugošćavanje poslovnih partnera i iskazivanje pažnje kroz darove simbolične vrijednosti i objede u vrijednosti do 300,00 kn po osobi od direktora, a od drugih zaposlenika kada ih direktor ovlasti usmeno ili pisano. Navodi i da su u 2015. doneseni opći akti kojima je uređeno korištenje službenih vozila i mobitela.

Društvo Komunalije Ilok navodi da je u 2015. donijelo opće akte kojima je uređeno ugošćavanje te korištenje službenih mobitela.

2. Odgovornost rukovoditelja i zaposlenika za sprječavanje prijevара

2.1. Društva GTG Vinkovci, Komunalac Vukovar, Komunalac Županja i Komunalije Ilok imaju opće akte, koji služe zaposlenicima kao smjernice u pogledu etičkih standarda koje primjenjuju u svom radu. Spomenutim općim aktima su utvrđeni postupci za prijavljivanje i izvješćivanje o mogućem sukobu interesa, kao i obveze rukovoditelja i drugih zaposlenika u slučaju sumnje na neetična ponašanja. Društva su upoznala zaposlenike s odredbama općih akata kojima su uređene etičke vrijednosti i poslovna načela. Kontakt podatke povjerenika za etiku i etičke kodekse na mrežnim stranicama su objavila društva GTG Vinkovci i Komunalije Ilok.

Društvo Vranjevo Otok nije donijelo opći akt koji bi zaposlenicima služio kao smjernica u pogledu etičkih standarda koje bi bili obvezni primjenjivati u svom radu. Također, nije utvrdilo postupke za prijavljivanje i izvješćivanje o mogućem sukobu interesa, obveze rukovoditelja i drugih zaposlenika u slučaju sumnje na prijevaru i nije održalo izobrazbu zaposlenika vezanu uz stjecanja potrebnih znanja za sprječavanje prijevara (što se smatra prijevarom, na koji način prijevara šteti društvu i kako treba prijaviti sumnjive aktivnosti).

Društva Komunalac Vukovar i Komunalac Županja na mrežnim stranicama nisu objavila Pravila poslovnog ponašanja, odnosno Etički kodeks i kontakt podatke članova Etičkog povjerenstva. Prema odredbi članka 10. Zakona o pravu na pristup informacijama, društva su obvezna na mrežnim stranicama objaviti informacije, koje između ostalog, sadrže i opće akte i odluke kojima se utječe na interese korisnika, s razlozima za njihovo donošenje.

Državni ured za reviziju predlaže društvu Vranjevo Otok donijeti opći akt kojim bi uredilo etičke standarde ponašanja zaposlenika, postupke za prijavljivanje, obveze rukovoditelja i drugih zaposlenika u slučaju neetičkog ponašanja (sukob interesa, sumnje na prijevare i drugo) kao i održati izobrazbu zaposlenika vezanu uz stjecanja potrebnih znanja za sprječavanje prijevare.

Predlaže društvima Komunalac Vukovar i Komunalac Županja na mrežnoj stranici objaviti opće akte kojima su uređene etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze zaposlenika međusobno i prema interesnim skupinama.

2.2. *Društvo Vranjevo Otok je prihvatilo nalaz Državnog ureda za reviziju.*

Društvo Komunalac Vukovar navodi da se radi o nenamjernim propustima te će na mrežnim stranicama objaviti opće akte kojima su uređene etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze zaposlenika međusobno i prema interesnim skupinama.

Društvo Komunalac Županja navodi da je u tijeku izrada mrežnih stranica na kojima će biti objavljeni svi relevantni opći akti društva.

3. Sustav unutarnjih kontrola s obzirom na pojavnost prijevara

3.1. Društva GTG Vinkovci i Komunalije Ilok su donijela i primjenjuju određene procedure i radne upute kojima je uređen sustav unutarnjih kontrola. Funkcioniranje unutarnjih kontrola ocjenjuje društvo Komunalije Ilok kroz sustav upravljanja kvalitetom i sigurnošću hrane. Unutarnje kontrole u trgovačkim društvima obuhvaćenim revizijom su većim dijelom oblikovane da mogu uočiti prijevare. Društva Komunalac Županja i Komunalije Ilok su ocijenila područje svoga poslovanja u kojem je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevara i donijela protumjere za upravljanje utvrđenim rizicima. Odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa, kao mjeru sprječavanja pojavljivanja prijevare, je uspostavilo društvo Komunalac Županja.

Trgovačka društva Vranjevo Otok, Komunalac Vukovar i Komunalac Županja nemaju procedure i radne upute kojima bi bio uređen sustav unutarnjih kontrola. Sustav unutarnjih kontrola ne ocjenjuju društva GTG Vinkovci, Vranjevo Otok, Komunalac Vukovar i Komunalac Županja. Društvo GTG Vinkovci nije donijelo opći akt, kojim bi bila uređena podjela dužnosti zaposlenika i poslova te nisu dosljedno poštivane sve razine kontrola određene Procedurom zaprimanja računa, provjere računa i plaćanja računa. Također, propusti uočeni u društvu Vranjevo Otok u planiranju javne nabave (nepotpun plan javne nabave) te praćenju izvršenja i provedbe ugovora (ne donošenje i objavljivanje registra ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma) upućuju na nedostatne unutarnje kontrole i potrebu za donošenjem pisanih radnih uputa i procedura. S obzirom da društva GTG Vinkovci, Vranjevo Otok i Komunalac Županja nisu ocjenjivala područja u kojima postoji veći rizik pojavljivanja prijevara, nisu donijela protumjere ili akcijske planove za upravljanje rizicima.

Odobrovanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa nisu uspostavila društva GTG Vinkovci, Vranjevo Otok, Komunalac Vukovar te Komunalije Ilok. Financijske transakcije odobrava uprava na temelju izjava o osnivanju i društvenih ugovora.

Državni ured za reviziju predlaže društvima Vranjevo Otok, Komunalac Vukovar i Komunalac Županja donijeti opće akte kojima će urediti funkcioniranje unutarnjih kontrola. S obzirom da je podjela dužnosti jedan od temeljnih uvjeta funkcioniranja sustava unutarnjih kontrola, predlaže društvu GTG Vinkovci donijeti opći akt kojim će se urediti podjela dužnosti zaposlenika kao i dosljedno primjenjivati sve razine kontrole određene Procedurom zaprimanja računa, provjere računa i plaćanja računa čime će se smanjiti mogućnost prijevare i zlouporabe.

Također, predlaže društvu Vranjevo Otok donijeti i primijeniti pisanu proceduru ili radnu uputu za obavljanje aktivnosti koje se odnose na planiranje, pripremu i provođenje postupaka nabave roba, radova i usluga vrijednosti većih od 200.000,00 kn, odnosno 500.000,00 kn te izvršenje i provedbu ugovora. Ocjenjivanje sustava unutarnjih kontrola se predlaže društvima GTG Vinkovci, Vranjevo Otok, Komunalac Vukovar i Komunalac, Županja.

Nadalje, predlaže društvima GTG Vinkovci, Vranjevo Otok i Komunalac Vukovar utvrditi specifična područja poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevare, ocijeniti rizike, u skladu s ocjenom rizika razviti i primijeniti protumjere, akcijske planove i strategije za upravljanje utvrđenim rizicima (donošenje i primjena procedura, bolja razrada postojećih procedura, izobrazba zaposlenika, promicanje poslovne kulture, upravljanje kvalitetom, praćenje informacija i slično).

Kao mjeru sprječavanja pojavljivanja mogućih prijevare predlaže uspostaviti odobrovanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa (društva GTG Vinkovci, Vranjevo Otok, Komunalac Vukovar i Komunalije Ilok).

3.2. Društva su prihvatila nalaz Državnog ureda za reviziju.

Društvo GTG Vinkovci navodi da je u 2015. počelo s dosljednom primjenom svih razina kontrole određenih Procedurom zaprimanja računa, provjere računa i plaćanja računa kao i s izradom Pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta, kojim će se urediti podjela dužnosti i poslova zaposlenika. Navodi da je započelo s ocjenjivanjem sustava unutarnjih kontrola te će utvrditi područja poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevare, ocijeniti ih i razviti protumjere za upravljanje utvrđenim rizicima. Također, u tijeku je donošenje odluke, kojom će se odrediti odobrovanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa.

Društvo Vranjevo Otok navodi da će funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola urediti općim aktom te će sustav stalno pratiti, ocjenjivati i prilagođavati potrebama poslovanja. Navodi i da će pisanom procedurom ili radnom uputom urediti područje nabave roba, radova i usluga većih od 200.000,00 kn, odnosno 500.000,00 kn. Utvrditi će područja poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojave prijevare te ocjenjivati rizike i primjenjivati protumjere. Uspostavit će odobrovanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa.

Društvo Komunalac Vukovar navodi da namjerava uvesti standarde ISO sustava kontrola čime će urediti praćenje, ocjenjivanje i prilagođavanje sustava unutarnjih kontrola potrebama poslovanja kao i ocjenjivanje i nadziranje područja poslovanja u kojima je prisutan rizik pojavljivanja prijevare te donošenje planova postupanja i protumjera.

Sustav unutarnje kontrole namjerava provoditi i kroz ustrojavanje radnog mjesta referenta za kontroling. Namjerava donijeti odluku, kojom će urediti odobravanje transakcija iznad određenih iznosa.

Društvo Komunalac Županja navodi da funkcioniranje unutarnjih kontrola nije uređeno općim aktom, jer društvo ima 33 zaposlenika i razvrstano je u male poduzetnike. Kontrola se provodi sustavom hijerarhije, na način da je svaki zaposlenik odgovoran svom neposrednom rukovoditelju, a rukovoditelji direktoru. Direktor potpisuje svu dokumentaciju i tako obavlja kontrolu. Unutarnja kontrola je uređena i Etičkim kodeksom prema kojem svaki zaposlenik može prijaviti sumnju na povredu etičkog ponašanja. U tijeku je i izrada općeg akta, kojim će se detaljno urediti sustav odgovornosti i kontrole u Društvu kao i postupci ishoda ISO i Hazard Analysis and Critical Control Points System certifikata.

Društvo Komunalije Ilok navodi da je, odobravanje financijskih transakcija iznad određenog iznosa, uredilo odlukom.

4. Analitički i drugi postupci za otkrivanje prijevара

4.1. Sumnjive transakcije i skrivene odnose među pojedincima, organizacijama i događajima su istraživala društva Komunalac Vukovar, Komunalac Županja i Komunalije Ilok. Općim aktima su društva GTG Vinkovci, Komunalac Županja i Komunalije Ilok, uredila zahtjeve za izvješćivanjem o sumnji na prijevare, zajamčila anonimnost i zaštitu osoba koje izvijeste o sumnji na prijevare te uspostavila anonimne i povjerljive kanale kojima zaposlenici i druge interesne skupine mogu ukazati na sumnjive aktivnosti.

Društva GTG Vinkovci i Vranjevo Otok nisu istraživala sumnjive transakcije i skrivene odnose među pojedincima, organizacijama, drugim interesnim skupinama i događajima. Također, društva Vranjevo Otok i Komunalac Vukovar nisu općim aktom uredila zahtjeve za izvješćivanjem o sumnji na prijevare, nisu zajamčila anonimnost i zaštitu osoba koje izvijeste o sumnji na prijevare te uspostavila anonimne i povjerljive kanale kojima zaposlenici i druge interesne skupine mogu ukazati na sumnjive aktivnosti.

Državni ured za reviziju predlaže društvima GTG Vinkovci i Vranjevo Otok utvrditi i provoditi postupke i aktivnosti te istraživati sumnjive transakcije i skrivene odnose među pojedincima, organizacijama, drugim interesnim skupinama i događajima.

Društvima Vranjevo Otok i Komunalac Vukovar predlaže općim aktom urediti zahtjeve za izvješćivanjem o sumnji na prijevare, zajamčiti anonimnost i zaštitu osoba koje izvijeste o sumnji na prijevare te uspostaviti anonimne i povjerljive kanale putem kojih zaposlenici i druge interesne skupine mogu ukazati na sumnjive aktivnosti.

4.2. *Društva su prihvatila nalaz Državnog ureda za reviziju.*

Društvo GTG Vinkovci navodi da od početka 2015. provodi postupke i aktivnosti i istražuje sumnjive transakcije i skrivene odnose među pojedincima, organizacijama, drugim interesnim skupinama i događajima.

Društvo Vranjevo Otok navodi da će istraživati sumnjive aktivnosti i skrivene odnose među pojedincima, organizacijama, drugim interesnim skupinama i događajima. Navodi i da će općim aktom urediti zahtjeve za izvješćivanjem o sumnji na prijevare, zajamčiti anonimnost i zaštitu osoba koje izvijeste o sumnji na prijevare te uspostaviti anonimne i povjerljive kanale, kojima interesne skupine mogu ukazati na sumnjive aktivnosti.

Društvo Komunalac Vukovar navodi da je, u cilju uređenja obveze za izvješćivanjem o sumnji na prijevare te jamčenja anonimnosti i zaštite osoba koje prijavljuju prijevare početkom 2015. donijelo Pravilnik o načinu postupanja u slučaju pojave sumnje na prijevaru, korupciju i druge nepravilnosti.

VI. OCJENA UČINKOVITOSTI SPRJEČAVANJA I OTKRIVANJA PRIJEVARA

Rukovoditelji su obvezni osigurati djelotvoran i učinkovit sustav upravljanja javnim sredstvima i spriječiti da se prijevare pojave u njihovom području odgovornosti. Sprječavanje prijevare podrazumijeva donošenje općih akata i uspostavu standarda kako bi se smanjila mogućnost prijevare, povećanje svjesnosti rukovoditelja i drugih zaposlenika o mogućnosti prijevare, kao i njihovu obvezu da izvijeste o sumnji na prijevare, te prepoznavanje rizika i uspostavljanje prikladnih unutarnjih kontrola, kao odgovor na rizike prijevare.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da je od pet trgovačkih društava obuhvaćenih revizijom, društvo Komunalije Ilok poduzelo potrebne aktivnosti kako bi spriječilo i otkrilo prijevare. Tri društva, odnosno GTG Vinkovci, Komunalac Vukovar i Komunalac Županja su poduzimala aktivnosti za sprječavanje i otkrivanje prijevare, pri čemu su potrebna određena poboljšanja. Društvo Vranjevo Otok nije dovoljno poduzimalo potrebne aktivnosti za sprječavanje i otkrivanje prijevare te su potrebna značajna poboljšanja.

Trgovačka društva GTG Vinkovci, Komunalac Vukovar, Komunalac Županja i Komunalije Ilok su donijela opće akte, kojima su uređene etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze u odnosima prema interesnim skupinama. Tri društva (GTG Vinkovci, Komunalac Vukovar i Komunalac Županja) su općim aktima uredila korištenje sredstava isključivo za poslovne svrhe. Sumnjive aktivnosti i druga neetična ponašanja, u tri društva (GTG Vinkovci, Komunalac Županja i Komunalije Ilok), zaposlenici i druge interesne skupine mogu prijaviti nadređenima, povjerenicima za etiku, odnosno etičkom povjerenstvu. Društvo Vranjevo Otok nije donijelo opći akt, kojim bi se uredile etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze zaposlenika međusobno i prema interesnim skupinama. Ugošćavanje općim aktom nije uredilo ni jedno od trgovačkih društava obuhvaćenih revizijom. Društvo Komunalac Županja općim aktom nije uredilo način uporabe te prava i obveze vezane uz korištenje službenih vozila i mobitela, a društvo Komunalije Ilok nije uredilo način uporabe te prava i obveze vezane uz korištenje službenih mobitela. Društvo Vranjevo Otok, općim aktom nije uredilo korištenje drugih sredstava (osim službenog automobila). Osobu ili povjerenstvo za primanje prijave zaposlenika i interesnih skupina vezanih uz sumnjive aktivnosti i druga neetična ponašanja nisu imenovala dva društva (Komunalac Vukovar i Vranjevo Otok).

Opće akte koji služe zaposlenicima kao smjernice u pogledu etičkih standarda koje su obvezni primjenjivati u svom radu su donijela, a postupke za prijavljivanje i izvješćivanje o mogućem sukobu interesa te obveze rukovoditelja i drugih zaposlenika u slučaju sumnje na neetična ponašanja uredila četiri društva (GTG Vinkovci, Komunalac Vukovar, Komunalac Županja i Komunalije Ilok). Kontakt podatke povjerenika za etiku i etičke kodekse na mrežnim stranicama su objavila dva društva (GTG Vinkovci i Komunalije Ilok). Društvo Vranjevo Otok nije utvrdilo postupke za prijavljivanje i izvješćivanje o mogućem sukobu interesa te obveze rukovoditelja i drugih zaposlenika u slučaju sumnje na prijevare. Dva društva (Komunalac Vukovar i Komunalac Županja) na mrežnim stranicama nisu objavila Pravila poslovnog ponašanja, odnosno Etički kodeks i kontakt podatke članova Etičkog povjerenstva.

Trgovačka društva obuhvaćena revizijom su unutarnje kontrole ugradile u poslovne procese. Dva društva (GTG Vinkovci i Komunalije Ilok) su donijela i primjenjuju određene procedure i radne upute kojima je uređen sustav unutarnjih kontrola. Funkcioniranje unutarnjih kontrola ocjenjuje društvo Komunalije Ilok.

Područje poslovanja u kojem je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevара su ocijenila i protumjere za upravljanje utvrđenim rizicima donijela dva društva (Komunalac Županja i Komunalije Ilok). Odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa je uspostavilo društvo Komunalac Županja. Društva Vranjevo Otok, Komunalac Vukovar i Komunalac Županja nisu donijela procedure i radne upute kojima bi bio uređen sustav unutarnjih kontrola. Četiri društva (GTG Vinkovci, Vranjevo Otok, Komunalac Vukovar i Komunalac Županja) sustav unutarnjih kontrola ne ocjenjuju. Društvo GTG Vinkovci nije donijelo opći akt, kojim bi bila uređena podjela dužnosti zaposlenika i poslova i nisu dosljedno poštivane sve razine kontrole pri zaprimanju, provjeri računa i plaćanju računa (određeno procedurom). U društvu Vranjevo Otok su uočeni propusti unutarnje kontrole u području nabave. Društva GTG Vinkovci, Vranjevo Otok i Komunalac Županja nisu ocjenjivala područja u kojima postoji veći rizik pojavljivanja prijevара te nisu donijela protumjere ili akcijske planove za upravljanje rizicima. U četiri društva (GTG Vinkovci, Vranjevo Otok, Komunalac Vukovar te Komunalije Ilok) odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa nije uspostavljeno.

Tri društva (Komunalac Vukovar, Komunalac Županja i Komunalije Ilok) su istraživala sumnjive transakcije i skrivene odnose među pojedincima, organizacijama, drugim interesnim skupinama i događajima. Zahtjeve za izvješćivanjem o sumnji na prijevaru su općim aktima uredila, anonimnost i zaštitu osoba koje izvijeste o sumnji na prijevaru zajamčila te anonimne i povjerljive kanale kojima zaposlenici i druge interesne skupine mogu ukazati na sumnjive aktivnosti uspostavila tri društva (GTG Vinkovci, Komunalac Županja i Komunalije Ilok). Sumnjive transakcije i skrivene odnose među pojedincima, organizacijama, drugim interesnim skupinama i događajima nisu istraživala društva GTG Vinkovci i Vranjevo Otok. Dva društva (Vranjevo Otok i Komunalac Vukovar) nisu općim aktom uredila zahtjeve za izvješćivanjem o sumnji na prijevaru, nisu zajamčila anonimnost i zaštitu osoba koje izvijeste o sumnji na prijevaru te uspostavila anonimne i povjerljive kanale, kojima zaposlenici i druge interesne skupine mogu ukazati na sumnjive aktivnosti.

Državni ured za reviziju daje sljedeće preporuke:

- donijeti opći akt, kojima će se urediti etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze zaposlenika međusobno i prema interesnim skupinama (društvo Vranjevo Otok)
- urediti općim aktom ugošćavanje (sva društva)
- urediti općim aktom korištenje sredstava (oprema, radna i transportna vozila, službeni mobiteli, Internet i slično) isključivo u poslovne svrhe (društvo Vranjevo Otok)
- urediti općim aktom način uporabe te prava i obveze vezane uz korištenje službenih vozila (društvo Komunalac Županja) i mobitela (društva Komunalac Županja i Komunalije Ilok)
- imenovati osobu ili povjerenstvo za primanje prijave zaposlenika i interesnih skupina vezanih uz sumnjive aktivnosti i druga neetična ponašanja (društva Vranjevo Otok i Komunalac Vukovar)
- objaviti na mrežnoj stranici opće akte, kojima su uređene etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze zaposlenika međusobno i prema interesnim skupinama i kontakt podatke osoba, kojima se može prijaviti neetično ponašanje, odnosno sumnje na prijevара i sukob interesa (društva Komunalac Vukovar i Komunalac Županja)

- urediti općim aktima funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola (društva Vranjevo Otok, Komunalac Vukovar i Komunalac Županja)
- stalno pratiti, ocjenjivati i prilagođavati sustav unutarnjih kontrola potrebama i eventualnim promjenama poslovanja (društva GTG Vinkovci, Vranjevo Otok, Komunalac Vukovar i Komunalac Županja)
- donijeti opći akt kojim će se urediti podjela dužnosti zaposlenika i poslova te primjenjivati donesene procedure (društvo GTG Vinkovci)
- donijeti i primijeniti pisanu proceduru ili radnu uputu za obavljanje aktivnosti koje se odnose na planiranje, pripremu i provođenje postupaka nabave roba, radova i usluga vrijednosti većih od 200.000,00 kn, odnosno 500.000,00 kn te izvršenje i provedbu ugovora (društvo Vranjevo Otok)
- stalno ocjenjivati i nadzirati specifična područja poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevара, ocjenjivati rizike te u skladu s ocjenom rizika razvijati i primjenjivati protumjere, akcijske planove i strategije za upravljanje utvrđenim rizicima (društva GTG Vinkovci, Vranjevo Otok i Komunalac Vukovar)
- kao mjeru sprječavanja pojavljivanja mogućih prijevара uspostaviti odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa (društva GTG Vinkovci, Vranjevo Otok, Komunalac Vukovar i Komunalije Ilok)
- utvrditi i provoditi postupke i aktivnosti te istraživati sumnjive transakcije i skrivene odnose među pojedincima, organizacijama, drugim interesnim skupinama i događajima (društva GTG Vinkovci i Vranjevo Otok)
- urediti općim aktom zahtjeve (obveze) za izvješćivanjem o sumnji na prijevараu te zajamčiti anonimnost i zaštitu osoba koje izvijeste o sumnji na prijevараe i uspostaviti anonimne i povjerljive kanale dojava, kojima zaposlenici i druge interesne skupine mogu ukazati na sumnjive aktivnosti (društva Komunalac Vukovar i Vranjevo Otok).

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih preporuka pridonijela smanjenju mogućnosti prijevараe (sprječavanje i ranije otkrivanje), povećanju svjesnosti i odgovornosti svih zaposlenika za važnost otkrivanja i izvješćivanja o sumnji na prijevараe, uspostavljanju unutarnjih kontrola, analitičkih i drugih postupaka oblikovanih da se uoče i spriječe prijevараe te djelotvornijem i učinkovitijem upravljanja javnim sredstvima.